

*О.В. Метлушко, здобувач
Тернопільського національного економічного університету*

ВПЛИВ ФІНАНСОВОЇ КРИЗИ НА РЕЄСТРАТОРСЬКИЙ БІЗНЕС

Фінансова криза не обминула і реєстраторів на ринку корпоративних цінних паперів. Необхідно зазначити, що реєстраторський бізнес не підлягає впливу системних ризиків, які характерні для фінансових та інвестиційних інститутів. На ринку спостерігається зниження активності зареєстрованих осіб (власників цінних паперів), однак цей фактор, на нашу думку, не здійснює суттєвого впливу на фінансову стабільність реєстратора.

Серед негативних моментів, які криза принесла реєстраторській діяльності, слід зазначити демпінг та неплатежі, які, у свою чергу, знижують надійність та підвищують ризики реєстраторської системи в цілому. Фінансова криза зменшила активність зареєстрованих осіб, і ця динаміка зберігається протягом 2009 р. Діяльність реєстратора може похвалитися за рахунок збільшення клієнтської бази. Це також знижує надійність реєстратора і відображається мінімальними цінами на послуги та невиконанням своїх зобов'язань та приховує наслідки. При цьому велике значення має приділятися системі ризик-менеджменту як набору інструментів, який дозволяє знизити фінансові, операційні, технічні та технологічні ризики.

Діяльність ризик-менеджменту українських реєстраторів оцінити важко, тому що учасники ринку уникають розкриття інформації про діяльність своєї системи. З метою уникнення непередбачуваних фінансових втрат реєстратора чи фінансових ризиків особливу увагу необхідно приділяти збалансуванню структури доходів, відсутності перехресного фінансування, коли за рахунок надання однієї послуги перекриваються витрати по іншій. Основою, на нашу думку, має стати принцип клієнтоорієнтованості, коли тарифна політика зрозуміла та прозора для клієнта. Основним джерелом доходів реєстратора має стати абонентська плата за ведення реєстрів власників іменних цінних паперів, яка є постійною та прогнозованою величиною в плані строків надходження. Додатковим джерелом доходів реєстратора є надання послуг, зокрема з проведення загальних зборів акціонерів, послуги платіжного агента, консалтинг, що дозволяє уникати домінування будь-якого виду операційного доходу в загальній структурі.

Разом з тим в період кризи посилюється ризик неплатежів та затримки платежів. Для його зменшення необхідно використовувати індивідуальний підхід у взаємодії з клієнтами при визначенні умов погашення заборгованості. Стабілізуючим фактором у такому випадку мають стати власні кошти.

Ще одним аспектом, який може відобразитися на фінансовій стійкості, є операційний ризик компанії. Для його зниження необхідно виконувати вимоги законодавства щодо процесів надання послуг, які накладають на компанію, наприклад, зобов'язання посилювати свій внутрішній контроль, використовувати у своїй діяльності так звані випереджаючі дії, які дозволяють шляхом автоматизації і більш жорсткого впорядкування процедур знизити до мінімуму людський фактор.

Одним зі шляхів зниження ризику є механізм страхування професійних ризиків. Такий механізм існує на добровільній основі з невідомими перспективами виконання страховими компаніями. Для уникнення правопорушень на ринку цінних паперів при захисті від операційних ризиків, здатних спричинити шкоду акціонерам, на нашу думку, найефективнішим інструментом може стати страхування, яке має бути не на добровільній основі, а обов'язковим для всіх учасників ринку.

Щодо технічних та технологічних ризиків, то їх необхідно розглядати з точки зору організації електронного документообігу, а це вимагає надійності роботи обладнання, використання електронно-цифрового підпису, централізованого ведення реєстрів, наявності резервних центрів зберігання та обробки інформації. Для цього необхідні інвестиції в розвиток технологій, вдосконалення діючих проектів, постійний технічний та технологічний моніторинг.

Разом з тим ми вважаємо, що перші наслідки кризи позитивно відобразяться на реєстраторському ринку, призведуть до його укрупнення, підвищуючи таким чином надійність облікової системи.

Метлушко, О.В. Вплив фінансової кризи на реєстраторський бізнес [Текст] / О.В. Метлушко // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: збірник тез доповідей XII Всеукраїнської науково-практичної конференції (12-13 листопада 2009 р.) : у 2 т. – Суми: УАБС НБУ, 2009. – Т. 1. – С. 144-146.